

KÆRE ASTRID KRAG,

SOCIALORDFØRERE OG SOCIALSTYRELSEN

"Jeg føler mig mere glad, mere sikker på mig selv og mere tryk ved at tale om mine følelser. Derfor har jeg været helt vildt glad for at gå her. Når jeg har hørt andres historier, har det gjort mig bedre til at tale om mine egne." Pige, 12 år, opvokset med misbrug i familien. Det er blot en af de mange positive tilbagemeldinger, vi får fra børn, unge og familier, der har fået hjælp via de indsatser, der er støttet af Socialstyrelsens pulje "Behandlingstilbud til børn og unge fra familier med stof- eller alkoholmisbrug".

Med dette brev vil vi – 9 af puljens 12 tilbud under puljen – fortælle om den uvurderlige betydning, som den varige pulje har for nogle af landets mest sårbare børn, unge og familier. Puljen har indsatser fordelt over hele Danmark. Dens særlige styrke er dens bredde, der sikrer, at vi kan tilbyde hjælp og støtte til både de yngste, de unge og familierne – og ikke mindst, at indsatserne er specialiserede i at imødekomme målgruppens meget forskellige behov.

Prioriteringen af den varige pulje har betydet, at det specialiserede område, som vi brænder særligt for, har fået et betydeligt løft. **Alene fra 2016-2021 har mindst 13.700 sårbare børn, unge og deres familier fået hjælp og støtte gennem puljens indsatser.** Nogle tilbud har været med fra første pulje (2016-2019), mens andre er kommet til i den nuværende (2020-2023). Fælles for os er, at vi på tværs af landet har fået en unik mulighed for at opbygge kapacitet, ekspertise og erfaringer, og at vi fortsat udvikler den vifte af tilbud, vi har i samspil med børn, unge og forældre i målgruppen. Vi har fokus på høj faglighed, og de omfattende data fra Socialstyrelsens monitoreringssystem viser gode resultater. De viser blandt andet, at **95 % af alle børn, unge og familier, som har afsluttet et forløb, oplever, at indsatsen har haft en positiv eller meget positiv betydning for deres liv.** Derfor håber vi, at I vil være med til at sikre, at den varige pulje fortsætter efter udløbet i 2023.

Den systematiske indsamling af data om målgruppen samt vores erfaringer viser det enorme behov for en fortsat specialiseret indsats til de udsatte børn og unge, der lever med rusmiddelproblemer i familien. Mange af de børn og unge, vi møder, har rusmiddelproblemerne som et livsvilkår, men er gået under radaren og modtager ikke anden form for hjælp ved opstart.

Derfor sætter vi også pris på det store politiske engagement og ikke mindst på de nye nationale tiltag, der følger med reformen Børnene Først. Rusmiddelproblemer hos forældrene er ofte en hovedproblematik i børne- og anbringelsessager, og vi ved, at alene 122.000 børn og unge vokser op i familier med alkoholproblemer. Dertil kommer et ukendt antal, der lever i hjem med hash- og stofproblemer.

Den varige puljes resultater viser, at vi arbejder helt i tråd med Børnene Først. **Hos alle puljens børn, unge – og deres familier – mærker vi betydningen af at bryde tabuet omkring rusmiddelproblemerne og få bearbejdet svære og traumatiske oplevelser.** Puljens fokus på også den tidlige, forebyggende indsats er helt vital. Via spædbarnsterapi og gruppetilbud med babyerne i fokus oplever forældre at stå stærkere i deres nye rolle med styrket mentaliseringsevne og tillid til egne evner. Og legeterapeutiske forløb, hvor børn får sat ord på følelser og får bearbejdet oplevelser, skaber fornyet ro og trivsel. Samtidig ser vi store forandringer, når vi sammen med forældre og børn arbejder med nærvær, tryghed og tilknytning.

Også for større børn er det afgørende, at deres familie og netværk inddrages. De har brug for sikkerheds- og nødplaner og nogle at betro sig til, så de mærker lettelsen, når ansvaret for forældre og søskende løftes af deres skuldre. De fortæller, hvordan de begynder at mærke sig selv og deres egne grænser, og hvordan de begynder at opbygge modstandskraft, øget trivsel og handlekompetence. De unge får fokus på egne ressourcer, bliver bevidste om, at det er muligt at bryde den sociale arv, og reflekterer over, hvilke værdier de ønsker at styrke hos sig selv, i deres eget liv og i samværet med deres kommende børn. De går ud ad døren med øget livsmod og nye mestringsstrategier, der hjælper dem til ikke selv at vælge rusmidlerne som en udvej, når livet er svært.

Mange af vores børn, unge og familier mærker samtidig en enormt positiv effekt af mødet med andre, der har oplevet nogle af de samme ting, som de selv har. I tilbuddenes forskellige gruppeindsatser oplever de forståelse, omsorg, gensidig inspiration – og det positive i at række ud til fællesskaber efter hjælp.

Fra de mange forløb har vi erfaret, at både børn, unge og forældre ofte har meget komplekse problemer, der kalder på en helhedsorienteret tilgang og godt samarbejde på tværs. Samarbejdet kan fx handle om at brobygge forældre til rusmiddelbehandling, involvere lærer eller pædagog i støtte til barnet, brobygge unge til psykiatrien eller etablere et godt samspil med myndighedssagsbehandlere.

Vores fælles mål er at nå ud med hjælp og støtte til alle børn og unge i målgruppen. Derfor arbejder vi også vedholdende med opsporende indsatser og et stort motivationsarbejde. Vi har fx chatfunktion og sms-rådgivning, og vi kører ud til de børn og unge, som bor langt væk fra de fysiske tilbud. Vi har også gode erfaringer med et tæt samarbejde med skoler, mentorer, jobcentre, jordemødre, sundheds-plejersker, misbrugsbehandlere og andre kolleger i offentlige og private organisationer for med en fælles indsats at sikre, at flest muligt bliver opsporet og modtager hjælp.

Vores kommunale og private tilbud på tværs af Danmark har således arbejdet intensivt med at opbygge og videreudvikle de specialiserede indsatser. Her har brugerinput, lokale samarbejder, frivillige medaktører og videndeling på tværs af tilbuddene haft stor betydning. Vi håber derfor, at I fortsat vil støtte op om puljens bredde, kapacitet og ekspertise, så vi i fremtiden kan sikre hjælp til endnu flere børn, unge og familier.

Hvis I er blevet nysgerrige på at vide mere om indsatserne, kan I læse de små historier, der er vedlagt brevet. I er også meget velkomne til at besøge vores netværk på tværs af puljen eller lægge vejen forbi vores forskellige tilbud.

Med venlig hilsen

Rikke Holme, projektleder, CESA,

Merete Dobusz, projektchef, CTU,

Louise Gade Ellekrog, projektleder, Ballast,

Jan Wahl Meincke, projektejer, De små Skuldre,

Anne Mette Hansen, projektleder, BRUS,

Mikael Jakshøj, direktør og projektejer, Novavi Ung Revers,

Johanne Møller, projektleder, Barndom i Balance – Opvækst og rusmidler,

Marie Marx Tølbøll, projektleder, Børn, Unge & Sorg,

Ulla Darre, leder, Dit Rum

ET FLERTAL AF FAMILIERNE HAR KOMPLEKSE PROBLEMER

Puljens mange projekter yder et række specialiserede indsatser til nogle af de mest sårbare børn og unge i Danmark om et af de mest tabubelagte emner internt i familien og i omgivelserne. Det kræver specialiseret viden og kunnen at opspore familier, børn og unge, der ellers ikke modtager anden hjælp, og gøre dem trygge nok til at tage imod et tilbud, men også at kunne italesætte misbruket/rusmiddelproblemerne i familien og i netværket og levere psykoedukation og redskaber til disse familier, børn og unge. Specialiserede indsatser er et vigtigt supplement til (andre) kommunale indsatser.

Magnus på 11 år var vred og ulykkelig. Så fik han netværket som støtte

Magnus på 11 år bor sammen med sin lillebror og sin mor i Aarhus. Magnus' far har et stort forbrug af forskellige rusmidler, og han har været voldelig overfor mor. Politiet har taget Magnus' far for kørsel i meget påvirket tilstand med Magnus og hans bror i bilen, hvorpå politiet sendte en underretning til kommunen.

Hjemme og i skolen virker Magnus vred, og han er meget udadreagerende. Han siger selv: "Når et minde kommer ind i mit hoved, så kommer alle de andre dårlige oplevelser væltende."

I det kommunale rusmiddelcenters tilbud, BRUS, har Magnus lært at sætte ord på sine følelser og oplevelser. Han fortæller, at han ikke forstår, hvorfor hans far sover så meget, og hvorfor han taler så grimt til ham. Magnus er vred på sin far, som han synes lyver for ham, og han er vred på sin mor, der ikke har passet på ham, når han har været bange for sin far. **Elisa er behandler, og hun kan se, hvor vred og hvor plaget Magnus er af sine traumer, og hvor ulykkelig han er inde bagved.** Det er svært for ham at håndtere og regulere sine følelser og den utryghed, han oplever.

Med hjælp fra BRUS har Magnus' mor, skole og SFO nu fået den viden, som gør, at de forstår Magnus' reaktioner og situation. Fremfor at blive mødt og misforstået som en fræk, irriterende og aggressiv dreng, bliver Magnus set og spejlet korrekt. Det er den samme viden, som bliver brugt til at skabe forudsigelige og trygge rammer for Magnus både i skolen, i SFO'en, hjemme og i sociale situationer. På den måde får Magnus ro og kræfter til at udvikle sig ligesom andre drenge på hans alder. Med den tværfaglige tilgang blev der samtidig igangsat traumebehandling for Magnus' mor. Hun oplever indimellem at have svært ved at møde Magnus, da hendes egne traumer efter samliv med en voldelig mand triggere, når Magnus er vred.

Det tværfaglige samarbejde og omsorgen for Magnus har betydet, at Magnus i dag er bedre til at sætte ord på svære følelser og kommer mindre i konflikt både hjemme og i skolen. Han har fået mere overskud til at gå i skole og deltage i fritidsaktiviteter og sociale sammenhænge med sine kammerater.

»NÅR ET MINDE KOMMER IND I MIT HOVED, SÅ KOMMER ALLE
DE ANDRE DÅRLIGE OPLEVELSER VÆLTENDE.«

2/3 AF BØRN OG UNGE FÅR VED OPSTART IKKE ANDEN HJÆLP

Misbrug er fortsat omgærdet af skyld og skam – og hemmeligheder. Data fra puljen viser, at der eksisterer et mørketal af børn/unge og familier, som ikke modtager anden hjælp ved opstart af et forløb. Og det på trods af, at det er en voldsom belastning at vokse op med rusmiddelproblemer i familien, som kan føre til mistriivsel jf. baggrunden for puljen. Derfor er aktiv opsporing helt afgørende, og at den foregår i et tæt samarbejde med frontpersonale, fx i samarbejde med jordemødre på fødegangen, så mor og baby kan starte i gruppe efter fødslen, og gennem sundhedsplejersker, lærere og ungevejledere, men også via oplæg på skoler, opslag på sociale medier eller chatfunktioner til børn.

Anna voksede op med misbrug. Nu er hun tryk i rollen som ny forælder

Anna er vokset op med for meget alkohol i familien – uden at der blev talt om det derhjemme eller i omgivelserne. Som 11-årig begyndte Anna selv at dulme sig med alkohol, og hun blev desuden mobbet i skolen. Det lykkedes senere Anna at stoppe med at drikke. Hun blev gift og gravid, men både hun og manden fik en depression i forbindelse med fødslen. **En sundhedsplejerske fik bygget bro til Dit Rum, hvor Anna kom med i en babygruppe. I babygrupperne er baby i centrum.** Der arbejdes med tilknytning og trivsel gennem leg, sang og snak, men der er også fokus på forældrenes oplevelser og snak om forskellige temaer.

"Jeg havde slet ikke lyst til at begynde i gruppen, for jeg var bange for at blive dømt som en dårlig mor af de andre. Jeg havde ikke tiltro til nogen. Men der blev taget rigtig godt imod os, og folk var meget åbne. Jeg fortalte, at jeg var utryk ved at være der og bange for at åbne op, men de andre sagde, at sådan havde de også haft det, da de skulle starte. Så jeg faldt hurtigt

»JEG HAR JO STÅET MEGET ALENE MED ALTING, SÅ DET AT KOMME IND
TIL FEM ANDRE MØDRE, SOM HAR KUNNET GENKENDE MINE FØLELSER
– DET HAR VÆRET ENORMT BEFRIENDE.«

til ro (...) Jeg har jo stået meget alene med alting, så det at komme ind til fem andre mødre, som har kunnet genkende mine følelser – det har været enormt befriende. Jeg har lært så meget om mig selv, og jeg har lært at bede om hjælp."

Babygrupperne ledes af psykologer og familiekonsulenter med sundhedsplejerskebaggrund, så der både er høj faglighed og forældrenes givende fællesskab til stede i gruppen.

"Efter nogle gange gik jeg og glædede mig til at skulle i babygruppen. Jeg så frem til det hver gang. Jeg har tit siddet med følelsen af, at jeg ikke bare var i gruppen for at få hjælp, men at jeg også kunne give noget videre til andre. Og hvis jeg kunne fortsætte, gjorde jeg det. Jeg er blevet mere tryk i rollen som forælder og hviler mere i mig selv."

Melissa på 19 år fik – endelig – hjælp i en ungegruppe

Melissa er vokset op i en familie med alkoholmisbrug. I Ballast har hun fået hjælp til at tale om det svære, og hun er blevet mere modig. Da 19-årige Melissa fandt vej til tilbuddet for godt et år siden, var hun stresset og angst. Rygsækken var fyldt op.

Melissa er vokset op i en familie uden voksne at læne sig op ad. Moren led af depressioner og personlighedsforstyrrelse, og faren drak. Forældrene blev skilt, da Melissa var 8-9 år. Storebroren flyttede, da han var 13, så tidligt fik Melissa et stort ansvar derhjemme som den, der skulle passe på og holde øje med sin søster, der har ADHD og autisme. I 9. klasse begyndte Melissa at pjække fra skole, ryge og feste. **Der var ingen, der forstod, hvad der foregik derhjemme. Og hun talte ikke med nogen om, hvordan hun havde det.** Det gør hun i Ballast, hvor hun er med i en gruppe med syv andre unge kvinder.

"Jeg var imponeret over, at man kunne se så forskellige ud og komme fra så forskellige verdener og så alligevel føle det samme. Jeg troede ikke, der var nogen, der havde det ligesom mig," fortæller Melissa, som hurtigt faldt til i gruppen.

"Man kan sige lige, hvad der passer én, og der er altid en, der forstår dig. Det er rart at blive bekræftet i, at du ikke er mærkelig eller underlig. Det er bare trygt at være der."

I gruppen er der mange gode snakke om søskende, om kæresteforhold og om roller i familien. Og med trygheden kommer modet til også at dyrke yoga sammen eller tage i kurbad eller til et tankevækkende foredrag om "min rødvinsoverfyldte barndom".

»JEG VAR IMPONERET OVER, AT MAN KUNNE SE SÅ
FORSKELLIGE UD OG KOMME FRA SÅ FORSKELLIGE VERDENER
OG SÅ ALLIGEVEL FØLE DET SAMME. JEG TROEDE IKKE, DER
VAR NOGEN, DER HAVDE DET LIGESOM MIG«

BØRN TRIVES DÅRLIGERE MED ALDEREN

Flere af puljens projekter har tilrettelagt indsatser til de (aller)mindste børn, der vokser op med forældres, søskendes eller nære bedsteforældres overforbrug af alkohol og rusmidler. Den tidlige forebyggende indsats foregår fx i babygrupper (baby + forælder), i børnegrupper, ved familiesamtaler og i legeterapeutiske forløb med tæt inddragelse af især forældre og andre nære omsorgspersoner. Forløbene skal øge trivlsen hos barnet og styrke forældrenes evne til mentalisering. Det sker blandt andet ved at bryde tavsheden i familien og i netværket, så børnene ikke skal bære det svære alene. Og samtidig får børn og forældre viden og fællesskaber. Data fra puljen viser, at børnene trives dårligere, jo ældre de bliver.

6-årige Ella tegnede sig selv i tusind stykker. Nu er hun genforenet med far

Ella på 6 år starter i Barndom i Balance (BiBa) med sin mor. Ella er fyldt op af uro og stor sorg over ikke at have sin far i sit liv. Hun forstår ikke, hvad der er sket i hendes familie.

Gennem legeterapi og redskaber som "Ellas livslinje", bamsekort og tegninger får Ella hjælp til at udtrykke sine tanker og sætte ord på sine følelser og erindringer. **Hun tegner sin sorg, sin vrede, sig selv som skilsmissebarn, sin far med "misbrugsmonstret" og sin far uden "misbrugs-monstret".**

Inden Ella kom til verden, var det lykkedes hendes far at blive alkohol- og stoffri, men da hans egen far pludselig dør, overvældes han af gamle traumer og falder tilbage i et voldsomt amfetaminmisbrug. Det splitter familien. Ellas mor går fra faren, og Ella kommer ikke på samvær.

»JEG KAN MÆRKE EN RO I MIG SELV OG EN RO I ELLA. NU KAN VI TALE OM DE HER TING.«

Ella får sammen med børnefamilierapeuten bearbejdet sine oplevelser. Moren støtter hende i processen, og lidt senere bliver også hendes far en del af forløbet. Faren er nu i rusmiddelbehandling, og far og datter kommer til ugentlige samtaler i BiBa. Faren får støtte til at se verden fra Ellas perspektiv.

"Hun tegnede en pige delt i tusind stykker, helt sønderknust, og hun fik sat ord på og beskrevet det for mig," siger far.

Han er selv vokset op med en far med alkoholmisbrug og fortæller: "Jeg har lært meget her. **Det, der fylder i Ella, har været det samme, som fyldte i mig dengang. En afmagt – ikke at kunne forstå og gøre noget.**"

I BiBa har Ella fået skabt sammenhæng og forståelse af sine oplevelser. Hun er glad for at være genforenet med en forandret far, og efter forløbet får de fast samvær. Faren beskriver, hvordan det har bragt dem tættere sammen igen:

"Jeg kan mærke en ro i mig selv og en ro i Ella. Nu kan vi tale om de her ting."

PULJEN PÅ TVÆRS RUMMER BØRN OG UNGES SVÆRE PROBLEMER

Puljens projekter rummer en mangfoldighed i organisering og tilgange, som tilsammen favner børn, unge og familien gennem individuelle samtaler, grupper og familie- og netværkssamtaler. Børn og unge får hjælp ikke alene til at kunne tale om misbrug, men også til alt det, livet tæt på misbrug afføder: sorg over en forælders død, vrede, ensomhed og fx selvskadende adfærd. Og samtidig bidrager puljens mangfoldighed – organisatorisk, tilbudsmæssigt og geografisk – til at opspore og rekruttere bredt og indhente vigtig viden på et underbelyst område.

Simon brændte sig selv med cigaretter. Så fik han samtaler – og et klippekort

Simon går i gymnasiet og er vokset op med en far, der har et alkoholmisbrug. Da han starter et samtaleforløb hos CESA, har han blandet andet tankemylder og selvdestruktiv adfærd, **hvor han fx brænder sig med cigaretter, når hans far har drukket.** Sammen med psykologen finder Simon frem til mere hensigtsmæssige strategier til at håndtere de svære følelser: "Forløbet gav mig den hjælp og det rum, jeg havde brug for i forhold til at få styr på de rodede tanker, jeg bar rundt på. Det var en læringsproces at skulle dele personlige og sårbare følelser og tanker, og det krævede mod. Men det, man får tilbage for sit arbejde, er en række praktiske strategier, der kan bruges i dagligdagen, og som har givet mig bedre sindsro og overskud."

Efter otte samtaler var Simons forløb slut, men som en del af CESAs tilbud fik han en opfølgende samtale efter to måneder samt et klippekort på tre ekstra samtaler ved behov. Fem måneder efter den opfølgende samtale kontakter Simon psykologen og bruger sit første klip: "Muligheden for at tage kontakt, efter mit forløb egentlig er afsluttet, er som et sikkerhedsnet. Det har givet mig en følelse af tryghed og har været en påmindelse om, at man ikke står alene med sine problemer. Jeg ser tilbage på forløbet som noget, jeg absolut havde brug for, og benytter mig stadig ofte af den viden og de strategier, jeg fik. Jeg fortryder intet i forhold til at begynde forløbet og kan kun anbefale det."

"FORLØBET GAV MIG DEN HJÆLP OG DET RUM, JEG HAVDE BRUG FOR I FORHOLD TIL AT FÅ STYR PÅ DE RODEDE TANKER, JEG BAR RUNDT PÅ.

I Cecilies gruppe blev der plads til både sorgen og vreden over morens død

Cecilies mor er død. Hun døde af druk, da Cecilie var 17 år. Cecilie kan ikke huske, hvor mange år hendes mor har drukket, men det føles som altid. For Cecilie var det på en måde en lettelse, lige da hendes mor døde. Det havde hver dag været et pres aldrig rigtig at vide, hvilken tilstand hendes mor var i, når hun kom hjem fra skole eller havde været på besøg hos venner. Men følelsen af lettelse var én ting. Der var også en masse andre følelser, der fyldte efter hendes mors død. Følelser, som hun også kunne genkende fra dengang, da hendes mor levede. Der var kærligheden til hende, men der var også vreden og afmagten og bekymringen. Og efter hendes død var der savnet og den dårlige samvittighed over ikke at have gjort nok for hende, så hun måske ikke var død.

"DET VAR FAKTISK TOTAL OPTUR AT MØDE ANDRE, DER BARE FORSTOD MIG
– BÅDE DET MED AT HAVE LEVET I EN FAMILIE, DER IKKE FUNGEREDE, OG DET
MED, AT ENS SORG OGSÅ KAN BLIVE RET FORVIRRENDE, FORDI MAN HAR
NOGLE DÅRLIGE MINDER MED SIG.

Cecilie måtte have hjælp i Børn, Unge & Sorg til at udrede alle de forskellige rettede følelser.

Hun fik hjælp i en gruppe med jævnaldrende, der alle selv havde mistet en forælder, der havde haft et alkohol- og/eller stofmisbrug, og som nu var død.

"Det var faktisk total optur at møde andre, der bare forstod mig – både det med at have levet i en familie, der ikke fungerede, og det med, at ens sorg også kan blive ret forvirrende, fordi man har nogle dårlige minder med sig. Det er jo ikke bare at sige: Min mor er død, og jeg savner hende helt vildt. **For mig har det også været nødvendigt at give plads til en slags vrede over, at hun ikke stoppede med at drikke. Det har siddet ret dybt i mig, at jeg måske ikke var det værd.** Når hun så dør, så sidder man med den der fornemmelse af, at håbet om, at det nogensinde kommer til at ske, også dør."

"I gruppen kiggede vi på alle de forskellige følelser, man kan have, når ens mor pludselig dør, og det var godt. Så kom de på en måde til at fylde mindre. Og jeg blev ret meget klogere på mig selv og kunne mærke, at jeg blev gladere af det, samtidig med at jeg jo også var helt vildt ked af det. Jeg fik også hjælp til at tage nogle snakke med min far. Ham var jeg faktisk også virkelig vred på. Det gav mig ret meget power, jo længere tid jeg gik i gruppen, og jeg kan huske, at jeg tænkte: Hold kæft, du er blevet stærk af det her. Du er ikke et dårligere menneske. Der er ikke noget at skamme sig over."

SAMARBEJDE OG BROBYGNING STILLER BØRN, UNGE OG FAMILIER BEDRE

Puljeprojekterne arbejder i høj grad sammen med andre instanser og aktører i forhold til opsporing, koordinering og overlevering – i samråd med familierne. Det kan fx være ved at involvere pædagog, lærer eller sundhedsplejerske omkring et udsat barn, så et forløb ikke kommer til at være en "ø" i barnets liv. Det er også at bygge bro til (andre) kommunale tilbud, psykiatri, misbrugsbehandling eller egen læge, når børn, unge og familier har brug for yderligere hjælp. På den måde bidrager puljeprojekterne til en helhedsorienteret løsning og koordinering for familierne. I flere tilfælde bidrager forløb for børn og unge til, at forældre kommer i misbrugsbehandling.

Eja fik en ekstra hånd efter endt forløb – og den rigtige diagnose

Eja er vokset op i et hjem med en far, der altid har drukket og været voldelig og grænseoverskridende, og en mor, der har været følelsesmæssigt umoden og distanceret. Selvom Eja nu er en ung voksen, har hun haft brug for hjælp til at løsrive sig fra forældrenes fortsatte magt over hende. **I CTU har hun fået hjælp til for første gang i sit liv at undersøge, hvem hun selv er og gerne vil være.** Hun har lært at identificere, når nogen overskrider hendes grænser, og hvordan hun håndterer det. De adskillige svigt i barndommen er løbende blevet bearbejdet, ligesom Eja også følte sig tryk nok til at berette om – og få bearbejdet – en voldtægt, hun aldrig havde fortalt om til nogen.

"Jeg er ikke så god til nye mennesker, og jeg er meget nervøs, men her føler jeg, at jeg altid bliver mødt med nysgerrighed og forståelse, og jeg har aldrig følt, at der var noget, jeg ikke burde åbne op omkring."

»JEG ER IKKE SÅ GOD TIL NYE MENNESKER, OG JEG ER MEGET NERVØS, MEN HER FØLER JEG, AT JEG ALTID BLIVER MØDT MED NYSGERRIGHED OG FORSTÅELSE, OG JEG HAR ALDRIG FØLT, AT DER VAR NOGET, JEG IKKE BURDE ÅBNE OP OMKRING.«

Efter Eja afsluttede sin behandling, der havde et særligt fokus på arbejdet med hendes indre styrker og ressourcer, fik hun mod på at starte i uddannelse. **Efter et halvt års tid måtte hun dog sygemelde sig, fordi hun begyndte at få voldsomme epilepsilignende anfald.** Hun var bange og kunne ikke forlade sit hjem af frygt for at falde om. Hun var til læge adskillige gange og blev til sidst henvist til Center for Funktionelle Lidelser, hvor der var over et års ventetid.

"Min læge sagde, jeg skulle lægge mig hjem på sofaen indtil en forhåbentlig bedring – de havde opgivet mig." Heldigvis kontaktede Eja behandlingstilbuddet igen, og fordi Ejas behandler kendte hendes historie, mente hun, det burde undersøges, om anfaldene kunne være psykologisk forårsaget, og hjalp derfor Eja med at kontakte lægen og psykiatrien. Eja fik diagnosen PNES (psykogene ikke-epileptiske anfald), og det viste sig dermed, at anfaldene var en belastningsreaktion qua hendes utrygge, kaotiske og traumatiske opvækstvilkår. Eja er nu i gang med at lære redskaber til, hvordan hun lever med og takler det. "Nu kan jeg begynde at drømme igen takket være Tea og CTU, der var der, da alle andre havde givet op."

Clara havde sin kontaktperson med hele vejen

Clara på 17 år er blevet henvist til Novavi Ung Revers gennem sin sagsbehandler og kommer første gang sammen med sin kontaktperson. Her blev man enige om, at kontaktpersonen skulle være en fast del af forløbet for at kunne støtte op omkring Clara. Clara er vokset op med en far, der drikker og tager stoffer, og hun har i mange år mærket konsekvenserne af sin fars misbrug, men har haft svært ved at sætte ord på dem. Da Clara startede i tilbuddet, udtalte hun om sin far, at hun var "fuldstændig ligeglad med ham", og hun fortalte, at det var vigtigt for hende at lukke af for følelserne. Som barn har Clara haft mange strategier for at beskytte sig selv, som hun har taget med videre i ungdomslivet, hvor de ikke alle har været lige hensigtsmæssige. Hun har oplevet eksplosioner af vrede, som har været svære for både hende selv og omgivelserne at forstå.

Clara har undervejs i forløbet arbejdet med at adskille forælderen fra misbruget, så det er muligt at kunne savne og elske sin forælder og samtidig tage afstand fra misbruget. Clara har haft stor gavn af arbejdet med at forstå egne reaktioner, fx at følelsen af sorg kan tage form som vredesudfald. Efter forløbet fortæller Clara, hvordan hun er kommet i kontakt med sorgen og betydningen af, at kontaktpersonen har været med hende i den proces. "Jeg har lært meget nyt. Jeg har lært, at det er misbrugets skyld, at min far er, som han er. Jeg har også fået øjnene op for, at det ikke har været min fars intention at såre mig. Min kontaktperson har været med i alle ting under forløbet og er en vigtig og god støtte for mig."

Claras kontaktperson siger om forløbet i Ung Revers: "Clara og jeg har altid haft en tæt relation, og den er kun blevet forstærket af forløbet. Jeg er blevet klogere på, hvor dybt Clara er blevet svigtet og hendes reaktioner herpå. Clara er nu blevet afklaret omkring sin far og er stærkere i sin udmelding omkring egne grænser i forhold til ham."

»JEG HAR LÆRT, AT DET ER MISBRUGETS SKYLD, AT MIN FAR ER, SOM HAN ER. JEG HAR OGSÅ FÅET ØJNENE OP FOR, AT DET IKKE HAR VÆRET MIN FARS INTENTION AT SÅRE MIG. MIN KONTAKTPERSON HAR VÆRET MED I ALLE TING UNDER FORLØBET OG ER EN VIGTIG OG GOD STØTTE FOR MIG.«

BEHANDLINGSTILBUD TIL BØRN OG UNGE FRA FAMILIER MED STOF- ELLER ALKOHOLMISBRUG – SAMLET OVERSIGT

Aalborg Kommune – Behandlingstilbud til børn og unge fra familier med stof- og eller alkoholmisbrug

Projektet er forankret i Aalborg Kommunes Familie- og Beskæftigelsesforvaltning, Center for Voksne, Misbrugsafsnittet.

[Region Nordjylland.](#)

Ballast

Ballast er et projekt under KFUM's Sociale Arbejde, som er en del af Danmarks største frivillige og diakonale organisationer.

[Region Nordjylland](#) og [Region Syddanland.](#)

Barnets Blå Hus

Barnets Blå Hus drives af den private, sociale organisation Blå Kors Danmark.

[Region Nordjylland](#), [Region Syddanland](#), [Region Hovedstaden/Bornholm](#) og [Region Sjælland.](#)

BRUS – Børn og unge i familier med rusmiddelproblemer

BRUS er et fælleskommunalt projekt i 11 midtjyske kommuner. BRUS er forankret i de kommunale rusmiddelcentre, og lederne af rusmiddelcentrene udgør projektets styregruppe sammen med lederen af Center for Digital Pædagogik.

[Region Midtjylland.](#)

Børn, Unge & Sorg

Videreudvikling af Børn, Unge & Sorgs gruppetilbud til teenagere og unge voksne, der har mistet en forælder eller anden nær omsorgsperson med stof- eller alkoholmisbrug. Børn, Unge & Sorg er forankret i Det Nationale Sorgcenter.

[Region Hovedstaden.](#)

CESA – Center for Socialt Arbejde

Behandlingstilbud til børn og unge med forældre med stof- eller alkoholmisbrug. Projektet er forankret i CESA – Center for Socialt arbejde.

[Region Syddanland.](#)

CTU – Center for Trivsel og Udvikling for børn og unge på Lolland-Falster

Projektet er et samarbejdsprojekt mellem Den Boligsociale Fond og Lolland og Guldborgsund kommuner.

[Region Sjælland.](#)

De små Skuldre

Projektet er tilknyttet Behandlingscenter Tjele.

[Region Midtjylland](#) og [Region Syddanland.](#)

Dit Rum

Dit Rum er forankret i Glostrup Kommune og indgår i et partnerskab med tre andre kommuner (Albertslund, Høje-Taastrup og Hvidovre), Region Hovedstadens Familieambulatorium (Hvidovre og Hillerød), KABS Stjernevang og konsulenthuset Realize.

[Region Hovedstaden.](#)

Novavi Ung Revers – Et liv uden familiens rus

Ung Revers er et behandlingstilbud under Fonden Novavi, der er en not for profit virksomhed, hvis primære aktivitet er rådgivning og behandling indenfor alkohol- og stofafhængighed.

[Region Hovedstaden](#), [Region Sjælland](#) og [Region Syddanland.](#)

Barndom i Balance (BiBa) – Opvækst og rusmidler

BiBa er forankret i Københavns Kommune. Indsats for børn og unge (0-24 år) og deres familie og netværk. Med udgående indsats i Rusmiddelbehandling København, myndighedsenheder m.m.

[Region Hovedstaden.](#)

TUBA – Terapi og rådgivning for Unge, der er Børn af Alkohol- eller stofmisbrugere

TUBA er en privat organisation under Blå Kors Danmark.

[TUBA har afdelinger i alle regioner i Danmark.](#)